

□ **Həmraylik istənilən xalqın taleyində əhəmiyyətli rol oynayır. Yaxın-uzaq tarix də sübut edir ki, milli birliyə və həmrayliyə nail olmadan müstəqil yaşamaq imkanı azalır, xalqın gələcək inkişafı sual altına düşür. Məhz buna görədir ki, hər bir xalq həmraylik ideyasına böyük əhəmiyyət verir və milli mənlilik şüurunun formalaşmasında əvəzsiz rol oynayan həmrayliyə can atır. Keçmiş SSRİ-nin dağılmasından sonra bir sıra geosiyasi təlatümlərlə silkələnən, ancaq səbatlığını və gələcəyə inamını itirməyən, zəngin mədəniyyəti və irsi ilə tanınan, azadlıq mübarizəsi ilə şanlı tarix yazan Azərbaycan xalqının da belə bir milli birliyə və həmrayliyə ehtiyacı vardı. Belə bir tarixi addımı ulu öndər Heydər Əliyev atmış və dünyada yaşayan bütün soydaşlarımızın azərbaycançılıq ideyası ətrafında sıx birləşməsinin əsasını qoymuşdu.**

2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı keçirildi. Milli həmrayliyimizin nümayişinin ən yüksək zirvələrindən biri kimi tarixə düşmüş həmin

kəlamı dillər əzbərinə çevrildi. Ancaq bu, bir həqiqətdir ki, xalqımızı milli birliyə və həmrayliyə aparan yol heç də hamar olmadı. Yalnız ulu öndərin böyük zəkası və

Milli birlik və həmraylik günü

qurultay dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanmasında böyük rol oynadı. Məhz bu qurultaydan sonra Azərbaycan dövlətinin diaspor işi mərkəzləşdirilmiş və Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi (2008-ci ildən Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi) təsis olundu və xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla bağlı dövlət siyasətini tənzimləyən qanun qəbul edildi.

Bundan başqa, Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı Azərbaycan tarixinə böyük bir prosesin başlanğıcı kimi daxil oldu. Belə ki, I qurultaya 36 ölkədən 200-dən çox müxtəlif təşkilatı təmsil edən 406 nümayəndə və 63 qonaq qatıldı. Əlamətdar hal idi ki, bu qurultayda Azərbaycan 130-dan çox dövlət və ictimai qurumlardan, elm, təhsil, mədəniyyət və digər yaradıcı təşkilatlardan, 25 siyasi partiyadan 702 nümayəndə və 844 qonaq ilə təmsil olundu. Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı xaricdəki soydaşlarımızın ümumi məqsəd, vahid ideya ətrafında birləşməsi yolunda böyük addım, gələcəyə istiqamətlənmiş önəmli tədbirlərdən biri kimi də yadda qaldı. Çünki qurultay milli ideologiyamız olan azərbaycançılıq məfkurəsi ətrafında – soydaşlarımızın birlik və həmrayliyini nümayiş etdirdi. Ulu öndər Heydər Əliyev çıxışında qurultaya belə qiymət vermişdi: "Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayı müstəqil Azərbaycanın həyatında, bütün dünya azərbaycanlılarının həyatında tarixi hadisədir". Həmin qurultayda ulu öndərin böyük iftixarla söylədiyi "Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edərim ki, mən azərbaycanlıyam!"

Vətənə hədsiz sevgisi sayəsində xalqımız ciddi risklərdən xilas olaraq, gələcək inkişafımızı təmin edəcək vahid ideya ətrafında – azərbaycançılıq ideyası ətrafında sıx birləşməyə nail olmuşdu. Böyük siyasi xadim I qurultaydakı çıxışında bildirmişdi ki, "...uzun illər Sovetlər İttifaqı kimi böyük bir super dövlətin tərkibində iken xaricdəki soydaşlarımızla, həmvətənlərimizlə əlaqə saxlamaq mümkün olmadığı halda, biz daim düşünmüşük ki, müxtəlif ölkələrdə azərbaycanlılar necə yaşayırlar, nə edirlər və məhdud imkanlardan istifadə edərək onlarla əlaqələr qurmağa çalışmışıq".

Bu, bir tarixi faktıdır ki, 1970-1980-ci illərdə ulu öndər Heydər Əliyev böyük qətiyyət və cəsarətlə xalqın tarixi yaddaşının qorunmasına, mədəniyyətinin tərəqqisinə, Azərbaycanın bütün dünyada tanınmasına çalışmışdı. Əlbəttə, həmin dövrün mövcud siyasi reallıqları diaspor problemi ilə açıq və sistemli şəkildə məşğul olmağa imkan vermirdi. Bununla belə, ulu öndərin rəhbərliyi altında Azərbaycanın nailiyyətləri təbliğ edilmiş, dünya azərbaycanlılarının Vətənlə əlaqəsinə xidmət edəcək hər bir imkandan istifadə olunmuşdu.

Təbii ki, 1991-ci ildə tarixin yaddaşına əsrin böyük geosiyasi hadisəsi kimi düşmüş SSRİ-nin dağılması faktı və Azərbaycanın öz müstəqilliyini bəyan etməsi müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılarla əlaqələrin genişləndirilməsinə imkan verdi. Bununla belə, xüsusilə qeyd olunmalıdır ki, 31 dekabr tarixinin əsası 1989-cu ildə Azərbaycanın Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə

Azərbaycanlılar! Harada olursan ol, hansı ölkədə yaşayırsan yaşa, ancaq Azərbaycan haqqında, Azərbaycanın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü haqqında, Azərbaycan xalqının bu günü və gələcəyi haqqında düşünməlisən!

Heydər ƏLİYEV
Ümummilli lider

İrənin Azərbaycan sərhədinin (SSRİ-İrən sərhədinin) dağıdılması ilə qoyulmuşdu. Xatırladaq ki, 1989-cu ildə Naxçıvan Muxtar Respublikası ağır vəziyyətdə idi, blokada şəraitində yaşayırdı. Həmin ilin dekabr ayının 31-də Naxçıvan əhalisi və ziyalıları "sərhəd hərəkatı"na başlamışdılar. Əhali Arazın o tayında yaşayan qohum-əqrabası və soydaşları ilə görüşmək məqsədilə sərhəd dayaqlarını söküb dağıtmışdı. Keçmiş SSRİ rəhbərliyinin sərt tədbirlərinə baxmayaraq, 1989-cu ilin dekabr ayının 31-də bütün sərhədlər açılmış və insanlar görüşməyə başlamışdılar. 70 il "dəmir pərdələr" arxasında

soydaşlarımızın vahid bir ideologiya ətrafında birləşməsi, ölkəmizin sürətli inkişafında onların rolunun artırılması, respublikamızla bağlı həqiqətlərin beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılması istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirir. Sonrakı illərdə keçirilmiş dünya azərbaycanlılarının qurultayları xaricdə yaşayan azərbaycanlıların diasporun lobbilye çevrilməsi istiqamətində yeni addım olmuş, ölkəmizlə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması işində əhəmiyyətli rol oynamış və diaspor fəaliyyəti sahəsində əldə olunmuş nailiyyətlərimiz bunu bir daha təsdiqləyir.

totalitar rejimdə yaşayan insanlar, nəhayət ki, bir-birinə qovuşmuş və qohum-əqraba ünsiyyət yarada bilmişdi. Bu hadisələr zəminində dünya azərbaycanlıları ilə əlaqələrin genişləndirilməsi üçün Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi 1991-ci il dekabr ayının 16-da hər il dekabr ayının 31-nin Dünya Azərbaycanlılarının Həmrayliyi Günü kimi qeyd edilməsi haqqında qərar vermiş və onun rəsmiləşdirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Ali Sovetinə qanunvericilik təşəbbüsü ilə müraciət göndərmişdi. Yalnız xalqın tələbi ilə ulu öndər Heydər Əliyev siyasi hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra həmin qərar qüvvəyə minmiş və dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması sahəsində yeni mərhələ başlanmışdı.

I qurultaydakı nitqində ulu öndərimiz dünya azərbaycanlıları arasında milli birliyin və həmrayliyin təmin edilməsi, Azərbaycan dövləti ilə dünya azərbaycanlılarının əlaqələrinin möhkəmləndirilməsinin və qarşıya çıxan problemlərin həllində səylərin birləşdirilməsinin vacibliyini vurğulamışdı. Belə ki, ümummilli lider Heydər Əliyev Azərbaycan dövlətinin vəzifəsinin bütün ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılara mümkün olan qaydını, diqqəti göstərməkdən, onların həyatı ilə maraqlanmaqdan və dövlətimizlə ayrı-ayrı ölkələrdə olan Azərbaycan icmaları arasında əlaqələri daha da inkişaf etdirməkdən ibarət olduğunu bildirmişdi.

Xaricdə yaşayan azərbaycanlıların da müstəqil Azərbaycan ilə daha sıx əlaqələr qurmasını zəruri sayan ulu öndərimiz əlavə etmişdi ki, bunlar dünyada olan bütün azərbaycanlıların birliyinin, həmrayliyinin təmin olunması üçün əsas şərtidir. Bu gün həmin siyasət uğurla davam etdirilir. Ulu öndərin siyasi kursunun layiqli davamçısı, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan

Bu gün xaricdə yaşayan soydaşlarımız Azərbaycanla sıx əlaqə saxlayırlar. Heç kimə sirr deyil ki, bu əlaqələr Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında, Azərbaycanla bağlı ictimai fikrin formalaşmasında böyük rol oynayır. Bu gün dünya azərbaycanlıları Vətənimizin güclü və hərtərəfli inkişaf etmiş ölkə kimi uğurlarından qürur hissi keçirir və bu gücün daha da artmasına öz töhfələrini verirlər. Azərbaycançılıq ideologiyası ətrafında sıx birləşən və öz vətənlərinə güvənən dünya azərbaycanlıları "Odlar yurdu"nun daha qüdrətli və nüfuzlu olmasını arzulayırlar. Axı, Prezident İlham Əliyevin dediği kimi, "Bizim bir Vətənimiz var – Azərbaycan! Bizim bir dilimiz var – Azərbaycan dili! Bizim ümumxalq ideologiyamız var – Azərbaycançılıq məfkurəsi". Reallıq göstərir ki, Azərbaycan diasporunun imkanlarından geniş istifadə olunması meydana çıxan bir sıra problemlərin həllinə müsbət təsir göstərir. Prezident İlham Əliyevin bu sahədə ardıcıl və qətiyyətli, məqsədyönlü və prinsiplial siyasət aparması deməyə əsas verir ki, Azərbaycan diasporu getdikcə daha da güclənir və taleyüklü problemlərin həllində daha yaxından iştirak edir. Ölkə başçısı bildirir ki, yalnız güclü diaspora malik xalqlar xarici siyasətdə mühüm uğurlar qazanır, dünya miqyasında mənafeələrini hər zaman layiqincə qoruyur, ümummilli problemlərinin həllinə nail olur, öz dilini, mədəniyyətini, incəsənətini, tarixini lazımı səviyyədə təbliğ edirlər. Bu mənada ümummilli əhəmiyyət kəsb edən 31 dekabr dünya azərbaycanlılarının mütəşəkkilliyinin daha da güclənməsi, ümummilli ideyalar ətrafında daha sıx birləşməsi baxımından tarixi əhəmiyyətli əlamətdar gündür.

Səbuhi MƏMMƏDOV,
"Xalq qəzeti"